

Asia: VN/31658/2024

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit hallituksen esitysluonnoksesta.

Jos organisaationne toimii tekoälyjärjestelmien markkinaoikeudellisen valvontaviranomaisena, mitkä ovat näkemyksenne hallituksen esityksen luonnoksen 4.2.7. kappaleeseen ”Tiedonhallinnan muutosvaikutukset” organisaationne koskevan tiedonhallinnan osalta?

SAK kiittää lausuntomahdollisuudesta ja haluaa kiinnittää huomiota työntekijöiden turvallisuuteen työelämässä.

Tekoälyasetus mahdollistaa kansallisten lakien ja työehtosopimusten säilyttämisen tai käyttöönoton, jotka suojaavat työntekijöiden oikeuksia työnantajien käyttäessä tekoälyjärjestelmiä. Tämä luo tärkeän liikkumavaran kansalliselle lainsäädännölle ja mahdollistaa työntekijöiden oikeusturvan vahvistamisen teknologisen murroksen keskellä.

Esityksessä viitataan asetuksen 5 artiklaan, jossa kielletään muun muassa tunteentunnistusjärjestelmien käyttö työpaikoilla. Tämä kieltäminen on merkittävä työntekijöiden yksityisyydensuojan ja psykologisen turvallisuuden kannalta, sillä se estää työnantajia hyödyntämästä tekoälyä työntekijöiden tunne- tai persoonallisuusprofiilien arvioimiseen ilman heidän tietoista suostumustaan.

Työnantajien käyttöönottamat suuririskiset tekoälyjärjestelmät voivat vaikuttaa merkittävästi työntekijöiden kohteluun ja yhdenvertaisuuteen. Asetuksen mukaisesti on velvoitettava käyttöönottajat suorittamaan perusoikeusarviointi syrjinnän ja epäasiallisen kohtelun estämiseksi.

Sääntelyn testiympäristöissä mahdollistetaan henkilötietojen jatkokäsittely tekoälyjärjestelmien kehittämiseksi yleisen edun nimissä. Tämä herättää kysymyksiä henkilöstön tietosuojasta. Tietosuojavaltuutetun osallistuminen testiympäristöjen toimintaan on tärkeää valvonnan ja oikeusturvan kannalta.

Esityksessä ei suoraan mainita työmarkkinajärjestöjen osallistamista työelämässä tehtävien testiympäristöjen suunnitteluun tai seurantaan. Olisi tärkeää varmistaa, että työntekijäjärjestöt osallistuvat aktiivisesti sääntelykokeiluihin ja että työntekijöiden edut huomioidaan kehityksen kaikissa vaiheissa.

Lopuksi: Esitys tarjoaa periaatteessa kehyksen, jonka puitteissa työntekijöiden oikeudet voidaan turvata tekoälykehityksen rinnalla. Tämä edellyttää kuitenkin aktiivista kansallista sääntelyä, tehokasta valvontaa sekä työntekijäjärjestöjen osallistamista sääntelyn käytännön toteutukseen työelämävaikutusten osalta. On olennaista, että työntekijöiden yksityisyys, tasa-arvo ja oikeus reiluun kohteluun säilyvät myös tekoälyä hyödyntävissä työympäristöissä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Vanhala Laura
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry